

Artikel fra
Årsskriftet Critique
første årgang, 2008

Udgivet af Konservative Studenter i Aarhus,
Christian Houlberg Skov, stud. mag.
Rasmus Ladekjær Pedersen, stud. scient.

Grøn konservatisme – En generationsforpligtelse

Af klima- og energiminister Connie Hedegaard

Om forfatteren

Connie Hedegaard (f. 1960) er cand. mag. i historie og litteraturvidenskab fra Københavns Universitet. Hun blev miljøminister i 2004 og har siden 2007 været energi og klimaminister. Hun har været medlem af folketinget fra 1984 til 1990 og igen fra 2005 og frem.

Det er for mig en af de store gåder i moderne politisk historie, at det fra 1970'erne og mange år frem på forunderlig vis lykkedes venstrefløjens at få taget en slags patent på at kere sig om natur og miljø. I øvrigt paradoksalt nok samtidig med at de socialistiske lande med Sovjetunionen i front præsterede et miljøsvineri og ressourcespild af nærmest ufattelige dimensioner. Jeg og mange andre forstod det ikke, da jeg var MF'er i 1980'erne, hvilket også var årsagen til, at Det konservative Folkeparti meget bevidst satte miljø på dagsordenen kulminerende med Per Stig Møllers år som miljøminister.

Miljø sagen blev en konservativ mærkesag. Derfor forstod jeg det slet ikke, da VK-regeringen ved sin tiltræden i 2001 tilsyneladende ikke havde miljøpolitik øverst på dagsordenen. For nu at sige det på den måde. Det var uforståeligt, fordi der i konservatismens inderste kerne – generationskontrakten, den personlige frihed under ansvar, fællesskabet og fædrelandskærligheden, at forandre for at bevare og det at der i alting skal søges en balance – ligger en indbygget, uomgængelig pligt til at værne om netop den fælles natur, det fælles miljø. Det var derfor en naturlig opgave for mig som ny miljøminister i 2004 at vise forskellen mellem en liberalistisk tilgang – og så den konservative. For den konservative klarer markedet ikke alting selv. Det er selvsagt vigtigt at se, hvor man får mest ud af pengene – det modsatte er jo meningsløst – men for den konservative er det ikke kun dén lærkesang, der kan sættes en økonomisk pris på, der skal værnes om. Omvendt er afgrænsningen til socialisterne netop balancen og måske især, at vi tror, at det at tage hensyn til miljø og ønsket om vækst ikke er uforeneligt. Tværtimod fordrer nye teknologier og innovative løsninger vækst, og en effektiv miljø- og klimapolitik kræver også inddragelse af markedet og af det personlige ansvar. Igen er nøgleordet balance.

Det er en konservativ sejr, at venstrefløjens har fået frarøvet sit patent på at prioritere miljøpolitik i bredeste forstand. David Cameron har som konservativ leder i Storbritannien taget lederskab, Merkel gør det i Tyskland, i Frankrig har den konservative Sarkozy lavet et stortilet miljøprogram, Grenellen, som fuldkommen vil omkalfatre det franske samfund.

I dag er miljø sagen en naturlig konservativ mærkesag, og det er helt afgørende i en tid, hvor der er behov for, at vi tænker miljø- og klimahensyn ind i en bred vifte af politikområder, hvis vi skal imødegå de gevaldige udfordringer, vi står over for i det 21. århundrede. Det gælder i særdeleshed kampen mod klimaforandringer og global opvarmning, som kommer til at præge både Danmark og resten af verden i en ganske anselig fremtid, men det gælder også det enorme pres på verdens ressourcer i almindelighed, når vi i 2050 forventes at være 9 mia. mennesker på kloden. Globaliseringens øgede samhandel, høje vækstrater i udviklingslandene og befolkningstilvæksten i tredje verdens landene er ganske enkelt en dagsorden, som alle ansvarlige politikere må forholde sig til.

Her er der brug for konservatisme. Her er der brug for, at vi udviser omsorg og nænsomhed i vores omgang med naturen, at vi ikke blot betragter den som et forrådskammer for de nulevende, men respekterer, at jorden også er livsgrundlag for andre arter – og for kommende generationer. Som der rammende stod på et banner til en FN-konference i 2006: "Good planets are hard to find." Ja, gode planeter er svære at finde. Vi er nødt til at passe på den, vi har... Og mere konservativt kan det vel næsten ikke blive.

Men hvad er så grundstenene i grøn konservatisme? Trækker vi i den daglige politik blot på samme hammel som venstrefløjen, eller bevirker det konservative fundament, at vi anskuer tingene anderledes? Jeg mener faktisk det sidste er tilfældet, og jeg vil nedenfor forsøge at opridse nogle af de væsentligste elementer i grøn konservatisme.

Først og fremmest bygger konservatismens holdning til miljøet på generationskontraktens fællesskabsforståelse. Samtidig har den et nationalt omdrejningspunkt; den tror på vækst som et grundlæggende vilkår. Den baserer sig på fakta, og sidst men ikke mindst er den pragmatisk.

Generationskontrakt

Burkes tanker om en generationskontrakt som et bånd mellem de døde, de levende og de endnu ufødte er centralt for konservatismen. Herfra udspringer forståelsen af at være en del af noget større, af et forpligtende fællesskab, som fordrer en dybere ansvarlighed end blot umiddelbar opfyldelse af egeninteresse.

Hvor en liberalist vil mene, at mennesket lever bedst uden skranker, så vil den konservative se sig selv som bundet af tid og sted, med de forpligtelser, som det medfører. Det gælder ikke kun i forhold til forædling og videreførelse af samfundets bærende strukturer, normer og værdi, det gælder også i forhold til den natur, vi har fået i arv, og som vi har pligt til at videregive i mindst lige så god stand til kommende generationer.

Som konservativ kan man ikke med åbne øjne sende regningen for vores livsstil videre til kommende generationer. Det er ganske enkelt i strid med selve konservatismens væsen. Derfor nytter det ikke, at vores generations forbrug af de fælles knappe ressourcer trækker så hårde vekslers på hovedstolen, at det bliver vanskeligt for vore efterkommere at klare afdragene.

Nationalt udgangspunkt

Det ligger i hele konservatismens væsen, at den har et nationalt udgangspunkt. Ikke desto mindre, er der i en global verden anno 2009 mange opgaver, som kun kan løses gennem et forpligtende internationalt samarbejde. Det gælder ikke mindst på klima-, energi- og miljøområdet.

I et nationalt perspektiv kan Danmark selvsagt have glæde af at være blandt de fremmeste til at skabe bæredygtige løsninger. Det betyder, at vi bliver mindre afhængige af f.eks. olie fra diverse regimer i Mellemøsten, det skaber arbejdspladser og eksportmuligheder, og det gør Danmark renere. Men globale problemer som f.eks. kampen mod klimaforandringer løses **ikke alene** ved, at et enkelt – og i vores tilfælde – lille land viser det gode eksempel. Det batter kun nok, hvis vi får verdens øvrige lande med. Det er sådan set præcis hensigten med det danske værtskab for klimakonferencen til december, og heri ligger også en klar forskel til SR-regeringen i 90'erne, hvor mantraet om Danmark som foregangsland ofte fremstod som et mål i sig selv.

EU er den region i verden, der har påtaget sig de mest ambitiøse reduktionsforpligtelser i udledningen af drivhusgasser – og Danmark er det land i EU, som skal bære den største forpligtelse. Det er fint og godt, at Danmark har en ambitiøs klima- og energipolitik. De lande, der ikke evner at omstille sig til brug af rene og vedvarende energikilder og til mere energieffektive løsninger vil få problemer og sakke agterud i den internationale konkurrence; men det gavner ikke verden, at Danmark løber så langt foran de andre, at de taber os af syne. Vores løsninger skal spille sammen med vores omverden, fordi klima- miljø- og energipolitik i det 21. århundrede ikke længere er nationale udfordringer men internationale, hvorfor også løsningerne og svarene skal findes i et forpligtende internationalt samarbejde. Derfor bliver det heller aldrig konservativ politik at konkurrere med venstrefløjen om stadig mere bevidstløse overbud i form af stadig højere tal og procentsatser for den nationale CO₂-reduktion.

Vækst er et grundvilkår

At Danmark i dag er et af verdens bedste lande at leve i, skyldes de værdier, der er skabt gennem mange generationers arbejde, mådehold og flid. For en konservativ er vækst derfor et grundvilkår – ikke en forhindring.

Den forståelse hænger naturligt sammen med konservatismens grundsyn. Troen på, at mennesket under ansvar og inden for visse rammer lever bedst i frihed, med de muligheder for at udfolde sig, som det indebærer. Vækst udtrykker i bund og grund den enkeltes forsøg på at gøre i morgen bedre end i dag. Det lyder måske banalt, men man skal dog ikke længere væk end til sovjetblokkens planøkonomi for at se, at det ikke tager mere end en enkelt generation at fjerne den egenskab.

For mig som konservativ er vækst en grundlæggende præmis. De fleste kan formentlig se problemerne ved at lade ubegrænset vækst være svaret på alt, men alternativet i form af en utopi om nulvækst, tror jeg slet ikke på. Det gælder selvsagt i Danmark, men det gælder i særdeleshed globalt. Det ville være direkte amoralsk, hvis vi, der har vores på det tørre, begyndte at prædike nulvækst over for hundreder af millioner sultende afrikanere eller over for de 500 millioner indere, der stadig ikke har adgang til elektricitet. At skabe tålelige levevilkår for de 9 milliarder, der forventes at bebo kloden ved dette århundredes midte kræver ganske enkelt vækst. Men det skal være intelligent og bæredygtig vækst.

Det kræver nye teknologier, og det kræver, at vi politisk har viljen til at sætte rammer, der hjælper udviklingen i en energieffektiv og bæredygtig retning. Eksempelvis når vi ud fra devisen *tax what you burn, not what you earn* laver en grøn skattereform, som øger afgifterne på energi samtidig med, at vi sænker skatten på arbejde. Ud fra mit konservative grundsyn, skal vi endnu længere ad den vej i de kommende år.

Konservatismen er ikke *kun* forpligtet på vores kultur, historie og tradition. Vort afsæt er også i den natur, vi har fået i arv, og som vi har pligt til at give videre. Det er ikke kun mennesket, der skal være her. Vi har også et ansvar for naturens mangfoldighed. Vækst må derfor ske, så det også skaber plads til dyr og natur; og så vi kan efterlade jorden og grundvandet til vore efterkommere, så det udgør et livsgrundlag. Det er værdier, der også har en pris – og den skal selvsagt ikke betales af kommende generationer. Med andre ord har vi en forpligtelse til politisk at sørge for, at der ikke drives rovdrift på natur og ressourcer. Og her er det vigtigt at handle, før skaden er sket, fordi det tager uendelig lang tid at genoprette skader i naturen. Klima- energi- og miljøpolitik drejer sig også om at handle så betids, at vi kan undgå senere at skulle gennemføre langt mere drastiske indgreb i vores måde at leve på. Det koster ikke kun noget, når man handler. Dét ikke at handle kan meget vel være langt dyrere.

Derfor ramte præsident Bush også en gal tangent, da han i 1992 afviste Kyoto-aftalen med henvisning til, "at den amerikanske livsstil ikke er til forhandling." Problemet er nemlig tværtimod, at det kommer den, hvis *ikke* vi omstiller os. Jo længere vi venter, des mere drastiske tiltag i form af forbud, påbud og højt løftede pegefingre vil der være brug for. Og det er en vej, jeg som konservativ ikke vil spadsere længere ud af end højst nødvendigt. Også her ligger der en klar skilleline mellem en konservativ og en socialistisk tilgang. Som konservativ vil jeg meget nødig forbyde mig frem. Historien har righoldige eksempler på, at hvis politikere render rundt og forbyder alle de ting, de ikke kan lide, så ender vi relativt hurtigt med et samfund ingen kan lide.

Grøn konservatisme bygger på fakta og videnskab

Konservatisme er udtryk for en holdning til, hvordan samfundet bør indrettes. Uden holdninger og principper kan politikeren ikke navigere. Man risikerer bare at ligge under for sidste modestrømning eller det letteste synspunkt. Som politiker må man have nogle pejlemærker at styre efter. Men holdninger er ikke nok. I det 21. århundrede kan politiske beslutninger ikke kun

træffes ud fra, hvad man “mener” eller “synes.” Politik må også basere sig på fakta og viden. Det gælder ikke mindst på dybt komplekse problemstillinger som f.eks. Klimaudfordringen, hvor meninger ikke er nok.

Når Anders Ehlers Dam i sit – ellers udmærkede – indlæg om grøn konservatisme i antologien *Den borgerlige orden*, forklarer forsøget på at imødegå global opvarmning som en pseudo-religiøs soningsproces, gør han det for let for sig selv. På denne vis at afvise de fakta, der ligger dynget op, er efter min mening meget ukonservativt.

Min tilgang er, at alle videnskabelige synspunkter er velkomne, og skal have mulighed for at blive hørt. Og ja, det indebærer, at forklaringerne ofte stritter i mange retninger. Sådan er det med fri forskning. Men når langt hovedparten af alle forskere med indsigt i klimaområdet siger, at menneskeskabt udledning af drivhusgasser er en væsentlig årsag til global opvarmning, så kan jeg ikke som konservativ ignorere disse fakta, fordi der så er en risiko for, at verden får reageret for sent, og at det bliver de kommende generationer, som kommer til at betale prisen.

Det ændrer ikke ved, at der selvsagt er en teoretisk mulighed for, at vi om 20-30-40 år er blevet klogere, og opdager, at der er helt andre årsager til den globale opvarmning. Men så er den værste konsekvens dog kun, at vi har omlagt vores energisystemer fra fossile brændsler til mere vedvarende energi. At vi er blevet mindre afhængige af diverse regimer, der kontrollerer olie- og gasleverancer, at vi har renere luft at indånde, fordi vi fandt løsninger på mindre forurenende (og støjende) biler og mere miljøvenlig produktion og levevis etc. etc. Den risiko tør jeg godt løbe. Hvorimod jeg – som konservativ – ikke vil løbe den anden, nemlig ved passivitet nu at skabe uoverskuelige problemer for dem, der kommer efter os.

Grøn konservatisme er pragmatisk

Konservatismen tager sit udgangspunkt i, at borgerne skal have mulighed for at indrette deres tilværelse, sådan som de gerne selv vil, inden for de givne rammer. Regeringen vil i denne valgperiode fremsætte en plan for, hvornår og hvordan Danmark kan realisere visionen om at være uafhængig af fossile brændsler. Det bliver en meget ambitiøs omstilling, men hensigten er ikke at vende op og ned på verden. Det er sådan set, at vi fortsat kan leve med de moderne bekvemmeligheder, vi har vænnet os til. Vi skal fortsat kunne køre i biler – de skal bare køre på el- eller biobrændsel; Vi skal fortsat have lune huse og tage varme bade – opvarmningen skal bare ske via solvarme og anden vedvarende energi; Vi skal fortsat kunne spise kød – landbrugets gylle skal bare genanvendes og produktionen i alle led ske bæredygtigt; Vi skal stadig kunne bruge vore elektriske apparater – men det skader jo ikke, at de via intelligente målere lukker ned, når vi sover, og at de i øvrigt er maksimalt energieffektive. Det konservative ordsprog “forandre for at bevare” finder næsten ikke en mere velegnet anvendelse.

Denne overgang er formentlig den største omstilling af produktion og energiforsyning siden industrialiseringen. Der findes ikke et quick-fix, som løser problemet. Det kommer til at tage tid, og det kommer til at koste penge. Og så kommer vi ikke uden om, at det kræver, at vi som borgere hver især tager et personligt ansvar for vores levevis og adfærd. At vi ikke er for grådige eller tilsidesætter hensynet til andre for at nå personlig og øjeblikkelig behovstilfredsstillelse. Det kræver, at vi ser os selv som en del af et fællesskab på tværs af generationer. At vi med andre ord ser os selv som borgere i et samfund – og ikke kun som forbrugere på et marked.

Jeg kan ikke tænke mig nogen mere ægte konservativ opgave i det 21. århundrede.